

Krystyna Karpińska
KPCEN w Bydgoszczy
koordynator projektu UL NA KÓŁKACH

Poszanowanie świata roślin i zwierząt od najmłodszych lat - geneza i realizacja projektu UL NA KÓŁKACH

W Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy w grudniu 2019 w powstał projekt **UL NA KÓŁKACH**. Pomysł zrodził się w związku z upowszechnianiem programu „Z pszczołami przez cały rok” i innych działań związanych z podniesieniem wiedzy na temat pszczół, ich roli w życiu człowieka, wpływu na ekosystem oraz środowisko naturalne. Inspiracją stał też międzynarodowy projekt BeePathNet „Budowanie i łączenie miast świadomych roli pszczół w Europie”, który realizowało Miasto Bydgoszcz w ramach Programu URBACT III 2014-2020 współfinansowanego ze środków UE - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, którego celem było tworzenie sieci miast przyjaznych pszczołom. Powszechnie znana jest rola pszczół dla zrównoważonego rozwoju. Wiemy, że owady te nie tylko produkują miód, ale też zapylają blisko 80% roślin. Przenosząc pyłek, zwiększają jakość i ilość plonów. Bez pszczół i ich zapylania rozwój i wzrost roślin nie jest możliwy. Masowe giniecie rojów pszczelich zwiększyło zainteresowanie losom pszczół i sprawiło, że coraz chętniej udostępniamy im miejską przestrzeń do życia. Warto uwrażliwiać dzieci na piękno i znaczenie tych cennych owadów oraz ich wpływu na nasze zdrowie i życie.

Edukację ekologiczną należy zaczynać od najmłodszych lat, dlatego projekt UL NA KÓŁKACH przeznaczony jest głównie dla nauczycieli przedszkoli. Mogą jednak przyłączyć się do jego realizacji nauczyciele innych etapów edukacyjnych zainteresowanych tematem. We współpracy z Urzędem Miasta Bydgoszczy zaplanowano i realizowano systematyczne szkolenia wzbogacające wiedzę nauczycieli:

- Debata nad pszczołą
- Pszczelarz – zawód czy misja?
- Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym na podstawie doświadczeń
- Prezentacja programu edukacyjnego dotyczącego poznania i ochrony pszczół.

Dzieci z Przedszkola nr 18 w Bydgoszczy, grupa V

Publiczne Przedszkole nr 1 w Osielsku grupa „Baloniki”

Przedszkole Niepubliczne „PROMYCZEK”, grupa „LISKI”

Kolejne szkolenia w roku 2020/2021 cieszyły się zainteresowaniem wśród nauczycieli i odbyły się we współpracy ze specjalistami:

- Wstęp do biologii pszczoł i rodziny pszczoł - dr Piotr Wasilewski, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
- Budowa ula, sprzęt pszczelarski - Mateusz Andryszak, pszczelarz.

Aby zajęcia z edukacji pszczelarskiej miały charakter poglądowy, przygotowane zostały dwa modele uli dydaktycznych, wyposażonych w sprzęt pszczelarski, których przeznaczenie jest związane z bezpośrednią edukacją w przedszkolach i szkołach.

Następnie te dwa ULE NA KÓŁKACH ruszyły do wyżej wymienionych placówek. Dzięki aktywności nauczycieli przemierzają się i trafiają bezpośrednio do dzieci jako wspaniałe środki dydaktyczne.

Mobilne zestawy edukacyjne, przygotowane przez Urząd Miasta Bydgoszczy, Wydział Zintegrowanego Rozwoju oraz Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, zawierają oryginalne, drewniane modele uli edukacyjnych, w których wnętrzach umieszczono zdjęcia z poszczególnych etapów rozwoju rodzin pszczelich z opisami. W zestawach znajdują się akcesoria pszczelarza, takie jak: podkurzacz, miotłka, dłuto, strój pszczelarza, czyli kombinezon, kapelusz oraz rękawice. Zgodnie z ustalonym harmonogramem ule pozostają w placówkach od 2 do 4 tygodni. Są w centrum zainteresowania oraz inspirują do prowadzenia zajęć z dziećmi.

Ponadto nauczyciele mają do dyspozycji program „Z pszczołami przez cały rok”, który zawiera wiele propozycji tematycznych. Oto niektóre z nich:

- Dlaczego pszczoła żądli?
- Jak zachować się w razie użądlenia?
- Osa czy pszczoła?
- Rośliny miododajne - zapoznanie z budową kwiatu
- Cykl rozwojowy pszczoły - uzupełnianie schematu cyklu rozwojowego
- Co dają nam pszczoły?
- Obowiązki pszczelarza w trakcie całego roku
- Hierarchia w ulu
- Siejemy i sadzimy rośliny miododajne
- Przysmaki z miodem - stworzenie kącika kulinarного, degustacyjnego
- Ul na kółkach - demonstracja i omówienie budowy ula
- Ogród sensoryczny
- Wielki finał literacki, plastyczny z pszczołą w centrum
- Pszczoła w obiektywie
- Propozycje dodatkowych działań

Autorki programu proponują zastosowanie różnorodnych metod, technik i form pracy, w tym: obserwacje, pogadanki, eksperymenty, zabawy tropiące, demonstracje, rozmowy, dyskusje, pieczenie ciastek,

degustacje, naukę wierszy i piosenek, zabawy i opowieści ruchowe, sadzenie i sianie roślin, tworzenie dzieł plastycznych przez rysowanie, malowanie, lepienie.

Zainteresowani nauczyciele mogą go realizować w całości, mogą też dla swoich potrzeb modyfikować i dodawać własne propozycje. Zbierają spostrzeżenia, wytwory dzieci, filmiki i fotografie. Podczas spotkań, szkoleń mogą dzielić się z innymi nauczycielami swoimi doświadczeniami i własnym dorobkiem.

W celu dobrego przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć zaproponowano i przeprowadzono w roku szkolnym 2021/2022 kolejne szkolenia:

- Zajęcia praktyczne - rysunek pszczoły miodnej suchymi pastelami ze wskazaniem przystosowania budowy owadów do funkcji zapylania oraz cech gatunku - Dawid Kilon, firma MERGU
- Pszczoła, przyrodnicza ścieżka dydaktyczna nad Balatonem w ramach realizacji projektu UL NA KÓŁKACH - Dawid Kilon, firma MERGUS.

W roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono szkolenie przypominające podstawy pracy z ulem:

- Ul na kółkach - budowa ula, sprzęt pszczelarski - Mateusz Andryszak, pszczelarz.

Ponadto zaproponowano i zrealizowano szkolenia o tematyce przyrodniczej, związanej z tematem wiodącym:

- Ogrody przyjazne pszczołom - dr hab. Katarzyna Marcysiak, profesor uczelni, pracownik badawczo-dydaktyczny na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
- Miasto przyjazne ptakom - ptaki przyjazne ludziom i roślinom - Monika Wójcik-Musiak, ornitolożka, wiceprezesa Towarzystwa Przyrodniczego *KAWKA*, edukatorka Ogródu Botanicznego UKW w Bydgoszczy.

Zaangażowane w edukację pszczelarską były i nadal są osoby z pasją i doświadczeniem w tej dziedzinie. Oto niektóre z nich: Justyna Olszewska z Urzędu Miasta w Bydgoszczy, Anna Izdebska, Edyta Mazurkiewicz-Szreder z Zespołu Szkół nr 6 w Bydgoszczy - autorki programu z „Z pszczołami przez cały rok”, Mateusz Andryszak - pszczelarz, Paulina Śnieć, Przedszkole Akademickie Wyższej Szkoły Gospodarki - Uniwersytet Dziecięcy.

Aktualnie włączonych w projekt jest przeszło 40 nauczycieli i 20 placówek przedszkolnych i szkolnych.

Więcej informacji można znaleźć na stronie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy. <https://cen.bydgoszcz.pl/cen/projekty>

Projekt ma charakter otwarty. Zapraszamy do zespołu realizatorów. Można zgłaszać się przez **formularz** <https://cen.bydgoszcz.pl/cen/projekty/ul-na-kolkach/20214,Formularz-zgloszeniowy.html>